

Sygn. akt III ZS 3/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 sierpnia 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Bogusław Cudowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Halina Kiriło

SSN Maciej Pacuda

Protokolant Anna Pęsko
w sprawie ze skargi Ministra Sprawiedliwości
na uchwałę Walnego Zgromadzenia Notariuszy Izby Notarialnej w W. nr 5/2011 z
dnia 19 marca 2011 r., w sprawie zasad finansowania wydatków samorządowych,
po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 5 sierpnia 2011 r.,

**uchyla zaskarżoną uchwałę i przekazuje sprawę do
ponownego rozpoznania Walnemu Zgromadzeniu Notariuszy
Izby Notarialnej.**

Uzasadnienie

19 marca 2011 r. Walne Zgromadzenie Notariuszy Izby Notarialnej w W. podjęło na podstawie art. 30 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. Prawo o notariacie (t.j. Dz.U. z 2008 r. Nr 189, poz. 1158 ze zm.) uchwałę nr 5/2011 w sprawie zasad finansowania wydatków samorządowych. W § 1 stwierdzono, że „Walne Zgromadzenie Notariuszy Izby Notarialnej w W. wobec faktu, iż składka na potrzeby samorządu notarialnego, ustalona przez Krajową Radę Notarialną uchwałą numer VII/99/2010 z dnia 18 grudnia 2010 r. przy uwzględnieniu zgromadzonej przez Izbę nadwyżki w budżecie, przekracza potrzeby finansowe Izby na realizację celów samorządowych, zobowiązuje Radę Izby Notarialnej w W. do zaniechania w 2011 r. poboru składki na potrzeby samorządu notarialnego w części przekraczającej uchwaloną przez Krajową Radę Notarialną składkę minimalną. Kwoty składki za okres od dnia 1 stycznia 2011 r. wpłacone do dnia podjęcia uchwały, a przekraczające składkę minimalną podlegają zaliczeniu na składki należne w następnych miesiącach”. Z kolei § 2 stanowi, że „w przypadku notariuszy, którzy rozpoczęli działalność po 1 stycznia 2011 r., to jest w trakcie roku budżetowego, zaniechanie poboru nastąpi po przekroczeniu przez notariusza samodzielnie prowadzącego kancelarię notarialną – wpłaty składki w wysokości 8.400 zł, zaś dla notariuszy prowadzących kancelarię notarialną na zasadach spółki, kwotę składki 8.400 zł pomnożonej przez liczbę notariuszy prowadzących tę kancelarię, należnej za okres od dnia rozpoczęcia działalności do dnia 31 grudnia 2011 r.”.

Na podstawie art. 47 § 1 ustawy Prawo o notariacie Minister Sprawiedliwości zaskarżył wskazaną uchwałę, zarzucając jej sprzeczność z art. 17 Konstytucji RP, art. 23, art. 30 oraz art. 40 § 1 pkt 8 ustawy Prawo o notariacie przez to, że Walne Zgromadzenie Notariuszy Izby Notarialnej w W. podejmując zaskarżoną uchwałę i wypowiadając się w sprawie wysokości miesięcznych składek na potrzeby samorządu notarialnego, przekroczyło swoje kompetencje ustawowe. Minister zarzucił również, że Walne Zgromadzenie Izby Notarialnej w W. nie ma kompetencji do podjęcia uchwały sprzecznej z uchwałą Krajowej Rady Notarialnej z 18 grudnia 2010 r. Nr VII/99/2010 w sprawie składki na potrzeby samorządu notarialnego. Ponadto podniesiono, że zaskarżona uchwała jest sprzeczna z art. 32 Konstytucji

RP przez to, że dzieli środowisko zawodowe w zależności od siedziby kancelarii oraz daty rozpoczęcia działalności na notariuszy zobowiązanych do opłacania składek na potrzeby samorządu zależnych od wysokości wynagrodzenia, jakie pobrali za dokonane czynności notarialne oraz notariuszy płacących składkę minimalną niezależnie od wysokości pobranego wynagrodzenia. Minister wniósł o uchylenie zaskarżonej uchwały nr 5/2011 w całości.

W uzasadnieniu skargi podniesiono przede wszystkim, że wysokość miesięcznych składek notariuszy na potrzeby samorządu notarialnego w 2011 r. została, na podstawie art. 23 ustawy Prawo o notariacie, ustalona uchwałą Krajowej Rady Notarialnej z 18 grudnia 2010 r. Nr VII/99/2010. Zgodnie z § 1 uchwały składka miesięczna na potrzeby samorządu notarialnego na 2011 r. wynosi: dla notariusza samodzielnie prowadzącego kancelarię notarialną - 2,5% wynagrodzenia pobranego za dokonane czynności notarialne, nie mniej jednak niż 700 zł; dla notariuszy prowadzących jedną kancelarię notarialną na zasadach spółki cywilnej lub partnerskiej - 2,5% sumy wynagrodzenia pobranego za dokonane czynności notarialne przez wszystkich notariuszy prowadzących kancelarię notarialną, nie mniej jednak niż iloczyn kwoty 700 zł i liczby notariuszy prowadzących kancelarię notarialną. Minister zaznaczył, że walne zgromadzenia notariuszy izby notarialnej może podejmować jedynie uchwały w sprawach należących do zakresu działania notariatu, o ile sprawy te nie są zastrzeżone do wyłącznej właściwości innych organów samorządu notarialnego. Przywołano treść art. 23 zdanie drugie i art. 30 § 1 pkt 6 ustawy Prawo o notariacie, wskazując, że „składki na inne określone cele” ustalone przez walne zgromadzenie notariuszy izby należy odróżnić od „składek na potrzeby samorządu notarialnego” ustalanych przez Krajową Radę Notarialną. Minister zaznaczył również, że Krajowa Rada Notarialna za podstawę ustalenia wysokości składki na cele samorządowe obrała wynagrodzenie pobrane za dokonane czynności w miesiącu, w którym ma być opłacona składka. Zdaniem Ministra sposób wyliczenia składki obliczany jest w jednakowy sposób w stosunku do wszystkich notariuszy. Narusza więc zasadę równości wprowadzone w zaskarżonej uchwale kryteria miejsca wykonywania działalności oraz czasu jej rozpoczęcia, od których miałyby zależeć obowiązki opłaty składki.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty podniesione w skardze Ministra Sprawiedliwości okazały się uzasadnione.

Kompetencje Krajowej Rady Notarialnej oraz walnego zgromadzenia notariuszy izby notarialnej są uregulowane w przepisach ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. Prawo o notariacie (j.t. Dz.U. z 2008 r. Nr 189, poz. 1158, ze zm. – dalej ustawa). W przedmiocie składek na potrzeby organów samorządu notarialnego zastosowanie znajdują przepisy art. 23, art. 30 § 1 pkt 6 oraz art. 40 § 1 pkt 8 ustawy. Podstawowa regulacja odnosząca się do kompetencji w sprawie ustalania składek znajduje się w art. 23 ustawy. Stanowi on, że notariusze opłacają, na potrzeby samorządu notarialnego, składki miesięczne których wysokość ustala corocznie Krajowa Rada Notarialna.

Potwierdzeniem wyłącznej kompetencji Krajowej rady Notarialnej w tym zakresie jest przepis art. 40 § 1 pkt 8 ustawy. Zgodnie z nim do zakresu działania Krajowej Rady Notarialnej należy w szczególności ustalanie wysokości składek miesięcznych notariuszy na potrzeby samorządu notarialnego oraz zasad ich wydatkowania.

Natomiast kompetencje walnego zgromadzenia notariuszy izby notarialnej są określone w art. 30 ustawy.

Należy więc przyjąć, że walne zgromadzenie może podejmować uchwały w sprawach, które nie są zastrzeżone do kompetencji innego organu samorządu notarialnego.

Należy tu zauważyć, że w drugim zdaniu art. 23 ustawy przewidziano możliwość określenia przez uchwałę właściwej izby notarialnej opłacania składki, ale na inne określone cele. Tak więc przepis art. 30 § 1 pkt 6 ustawy odnosi się wyłącznie do ustalania składek na te (inne) określone cele.

Należy stwierdzić, że uchwały organów samorządu notarialnego sprzeczne z prawem, w razie ich zaskarżenia, podlegają uchyleniu i przekazaniu do ponownego rozpoznania w trybie art. 47 § 2 ustawy (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2010 r., III ZS 4/09, LEX 560604, z dnia 17 sierpnia 2010 r., III ZS 16/10,

LEX 667504, czy z dnia 26 lutego 2004 r., III SZ 2/03, OSNP 2004, nr 22, poz. 395).

To samo należy odnosić do uchwał wkraczających w kompetencje innych organów, a w szczególności sprzeczne z uchwałami organów uprawnionych do ich podejmowania.

Zaskarżona uchwała była niewątpliwie sprzeczna z uchwałą Krajowej Rady Notarialnej i została podjęta bez umocowania prawnego. Uchwały organów samorządowych muszą być wydane na podstawie upoważnienia ustawowego i nie mogą być sprzeczne z regulacją ustawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 października 1999 r., III SZ 2/99, OSNP 2000, nr 20, poz. 772).

Mając na uwadze, że do działań organów samorządu notarialnego podejmowanych w formie uchwały ma zastosowanie art. 7 Konstytucji RP, zgodnie z którym organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa, należy stwierdzić, że samorząd notarialny nie może podejmować uchwał bez umocowania ustawowego. Walne Zgromadzenie Notariuszy Izby Notarialnej w W. niewątpliwie podjęło uchwałę w sprawie zastrzeżonej do kompetencji Krajowej Rady Notarialnej. Zaskarżona uchwała jest więc sprzeczna z prawem. Wynika z tego, że w niniejszej sprawie doszło do naruszenia, wskazanych w skardze przepisów ustawy, jak i art. 17 ust. 1 oraz art. 32 Konstytucji RP.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.